

POSTANOWIENIE

Dnia 12 marca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Stanisław Zabłocki (przewodniczący)

SSN Przemysław Kalinowski

SSN Dorota Rysińska (sprawozdawca)

Protokolant Anna Janczak

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Grzegorza Krysmanna,
w sprawie **A.K.**

w przedmiocie wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 12 marca 2018 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w W.

z dnia 28 marca 2017 r.,

utrzymującego w mocy wyrok łączny Sądu Rejonowego w W. z dnia 19 sierpnia
2016 r.,

1) oddala kasację;

**2) zwalnia skazanego od ponoszenia kosztów sądowych
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W dniu 19 sierpnia 2016 r. Sąd Rejonowy w W. orzekł w kwestii wydania wyroku łącznego wobec skazanego A.K.. W orbie rozważań znalazło się 13 skazań prawomocnymi wyrokami tego Sądu (także Sądu Rejonowego w W.), w części objętych wyrokiem łącznym, w części zawierających orzeczenia o karze łącznej. Z perspektywy zapadłych w tej sprawie rozstrzygnięć oraz wniesionej

kasacji niezbędne jest przytoczenie następujących wyroków, oznaczonych również odpowiednią punktacją przyjętą w tzw. komparycji wyroku.

Mianowicie, A. K. został skazany m.in. prawomocnymi wyrokami Sądu Rejonowego :

1. (6) z dnia 23.04.2012r. (sygn. akt **III K 1514/09**) za czyn z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełniony w dniu 17.10.2009 r. – na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania na okres 5 lat próby; wyrokiem Sądu Okręgowego w W. z dnia 04.02.2013 r. zaskarżony wyrok utrzymano w mocy; postanowieniem Sądu Rejonowego z dnia 06.08.2014 r. zarządzono wykonanie warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności;

2. (8) z dnia 26.08.2013r. (sygn. akt **III K 715/13**) za czyn z art. 178 a § 4 k.k., popełniony w dniu 03.05.2013r. – na karę roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania na okres 5 lat próby; na podstawie art. 42 § 2 k.k. orzeczono środek karny zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 4 lat;

3. (9) z dnia 29.11.2013r. (sygn. akt **V K 307/13**) za czyn z art. 58 ust. 2 ustawy z dnia 29.07.2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 64 § 1 k.k., popełniony w dacie bliżej nie ustalonej, lecz nie wcześniej niż w 2008 r. i nie później niż w styczniu 2012 r. – na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, z zaliczeniem na poczet tej kary okresu zatrzymania w sprawie w dniu 24.01.2013r.; wyrokiem Sądu Okręgowego w W. z dnia 03.06.2014r. utrzymano zaskarżony wyrok w mocy;

4. (12) z dnia 11.06.2014r. (sygn. akt **III K 903/09**) za:

- czyn I z art. 59 ust. 1 ustawy z dnia 29.07.2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 64 § 1 k.k., popełniony w okresie od 1.03.2009 r. do 23.03.2009 r. – na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności;
- czyn II z art. 59 ust. 1 ustawy z dnia 29.07.2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 64 § 1 k.k., popełniony w okresie od 01.02.2009 r. do 23.03.2009 r. na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności;
- czyn III z art. 62 ust. 1 ustawy z dnia 29.07.2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, popełniony w dniu 23.03.2009 r. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;

- gdzie na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. orzeczono karę łączną 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 5 lat próby; wyrokiem Sądu Okręgowego w W. z dnia 02.02.2015 r. zmieniono zaskarżony wyrok przez uchylenie orzeczenia o warunkowym zawieszeniu wykonania kary pozbawienia wolności i o dozorze kuratora;

5. (13) z dnia 01.09.2015 r. (sygn. akt **III K 866/14**) za:

- czyn I z art. 229 § 1 i 3 k.k. popełniony w dniu 13.07.2014r. na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności;
- czyn II z art. 178a § 1 i 4 kk. popełniony w dniu 13.07.2014r. na karę 2 lat pozbawienia wolności;
- gdzie na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. orzeczono karę łączną 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, z zaliczeniem na jej poczet okresu zatrzymania w sprawie w dniu 13.07.2014r. i 14.07.2014r.; na podstawie art. 42 § 2 k.k. w zw. z art. 43 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. orzeczono środek karny zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym przez okres 6 lat.

Wyrokiem z dnia 19 sierpnia 2016 r. Sąd Rejonowy orzekł w sposób następujący:

1. na podstawie art. 569 § 1 k.p.k. w zw. z art. 85 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k. w brzmieniu sprzed dnia 01.07.2015 r. połączył kary jednostkowe pozbawienia wolności, wymierzone wyrokami opisanymi w punkcie 6, 9 i 12 (III K 1514/09, V K 307/13 i III K 903/09) i wymierzył karę łączną 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności;
2. na podstawie art. 569 § 1 k.p.k. zw. z art. 85 k.k. w zw. z art. 86 § 2 k.k. w brzmieniu sprzed dnia 01.07.2015 roku połączył kary jednostkowe grzywny, wymierzone wyrokami opisanymi w punkcie 10 i 11 (III K 131/12 i IV K 76/12) i wymierzył karę łączną grzywny w wymiarze 400 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 10 złotych;
3. na podstawie art. 577 k.p.k. na poczet orzeczonej wobec skazanego w punkcie 1 sentencji wyroku kary łącznej 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności zaliczył okresy rzeczywistego pozbawienia wolności, w sprawie o sygn. akt V K 307/13, w dniu 24.01.2013 roku;

4. na podstawie art. 577 k.p.k. na poczet orzeczonej wobec skazanego w punkcie 2 sentencji wyroku kary łącznej grzywny zaliczył okres zatrzymania w sprawie III K 131/12 w dniu 1 i 2 grudnia 2011 r., okres zatrzymania w sprawie IV K 76/12 w dniu 15.10.2011 r. i uznał orzeczoną karę łączną grzywny za wykonaną w całości;
5. na podstawie art. 572 k.p.k. w pozostałym zakresie postępowanie umorzył;
6. na podstawie art. 576 § 1 k.p.k. stwierdził, iż w zakresie nieobjętym wyrokiem łącznym poszczególne wyroki podlegają odrębnemu wykonaniu;
7. na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił skazanego w całości od ponoszenia kosztów sądowych związanych z postępowaniem o wydanie wyroku łącznego.

Powyższy wyrok został zaskarżony apelacją obrońcy skazanego. Skarżący orzeczeniu temu zarzucił:

„I. Obrazę prawa materialnego tj.:

- *art. 85 k.k. polegającą na zaniechaniu orzeczenia kary łącznej w stosunku do wyroku spełniającego warunki tj. wyroku z dnia 1 września 2015 r. sygn. akt III K 866/14;*
- *art. 85 k.k. w zw. 86 § 1 k.k. w brzmieniu sprzed dnia 1 lipca 2015 r. poprzez ich zastosowanie;*
- *art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy Kodeks Karny oraz niektórych innych ustaw w zw. z art. 4 § 1 k.k. poprzez błędne dokonanie przez Sąd I instancji oceny relacji zachodzących pomiędzy ww. normami, a w konsekwencji zastosowanie przepisów Kodeksu Karnego w brzmieniu sprzed dnia 1 lipca 2015 r. oraz błędne uznanie, że zastosowanie tych przepisów jest korzystniejsze dla skazanego.*

II. Obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia tj.:

- *art. 4 k.p.k. oraz art. 7 k.p.k. poprzez orzeczenie z naruszeniem zasad obiektywizmu oraz poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, z pominięciem zasad prawidłowego rozumowania a w konsekwencji zdeprecjonowanie pozytywnej opinii sporządzonej przez Dyrektora Zakładu Karnego w którym skazany obecnie odbywa karę.*

III. Błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, polegający na błędnym przyjęciu, iż wyrok orzeczony przez Sąd Rejonowy uwzględnia zachowanie skazanego po popełnieniu przestępstw, prognozę społeczno-kryminologiczną a w konsekwencji uznanie, że wyrok łączny wydany na zasadzie zbliżonej do kumulacji spełnia wobec skazanego swoje cele.

IV. Rażąco niewspółmierność orzeczonej kary łącznej tj.

- *kary nieadekwatnej w stosunku do okoliczności, które dotyczą osoby skazanego, w tym z okresu odbywania przez niego kary pozbawienia wolności, która skutkowała orzeczeniem kary łącznej na zasadzie asperacji zbliżonej do kumulacji;*
- *kary 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, przy której wymiarze Sąd Rejonowy dostrzegł wprowadzić występujące w sprawie okoliczności wpływające na zmniejszenie wymiaru kary, ale powyższych okoliczności nie uwzględnił w należyty sposób i nie nadał im właściwego znaczenia, co w konsekwencji doprowadziło do rażąco surowej kary, która nie spełnia dyrektyw wymiaru kary określonych w art. 53 k.k.”*

Wskazując na powyższe, obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez objęcie węzłem kary łącznej wyroku Sądu Rejonowego w W. z dnia 1 września 2015 r. (sygn. akt III K 866/14) wraz z wyrokami o sygnaturach: III K 1514/09, V K 307/13 i III K 903/09 oraz o wymierzenie skazanemu kary łącznej 3 lat pozbawienia wolności.

Po rozpoznaniu powyższej apelacji, wyrokiem z dnia 28 marca 2017 r. Sąd Okręgowy w W. utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

Od powyższego prawomocnego rozstrzygnięcia obrońca wniósł kasację. Rozstrzygnięciu temu zarzucił:

„I. Rażąco obrazę prawa materialnego mającą wpływ na treść orzeczenia tj.:

- *art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy Kodeks Karny oraz niektórych innych ustaw w zw. z art. 4 § 1 k.k. poprzez błędne dokonanie przez Sąd II instancji oceny relacji zachodzących pomiędzy ww. normami, a w konsekwencji zastosowanie przepisów Kodeksu Karnego w brzmieniu sprzed dnia 1 lipca 2015 r. oraz błędne przyjęcie, że zastosowanie tych przepisów jest korzystniejsze dla skazanego,*

- art. 4 § 1 k.k. poprzez jego zastosowanie i uznanie, że ustawą względniejszą dla skazanego jest ustawa w brzmieniu sprzed 1 lipca 2015 r. a w konsekwencji nieobjęcie węzłem kary łącznej wyroku Sądu Rejonowego w W., III Wydział Karny z dnia 1 września 2015 r. (sygn. akt III K 866/14), wraz z wyrokami o sygnaturach: III K 1514/09, V K 307/13, III K 903/09,

- art. 85 k.k. w zw. 86 § 1 k.k. w brzmieniu sprzed dnia 1 lipca 2015 r. poprzez ich zastosowanie, co w konsekwencji doprowadziło do zaniechania orzeczenia kary łącznej w stosunku do wyroku spełniającego warunki tj. wyroku z dnia 1 września 2015 r. sygn. akt III K 866/14,

- art. 85a k.k. poprzez bezpodstawne przyjęcie, że połączenie wyrokiem łącznym orzeczenia o sygn. III K 866/14 z dnia 1 września 2015 r. musi skutkować dołączeniem kary w nim orzeczonym na zasadzie kumulacji, podczas gdy z dyrektyw wymiaru kary łącznej nie wynika taki obowiązek.

II. Rażąco obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia, tj.

- art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. poprzez nienależyte rozważenie podniesionych w apelacji zarzutów i wniosków, co skutkowało utrzymaniem w mocy nieprawidłowego orzeczenia Sądu I instancji,

- 433 § 2 w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. poprzez brak rzetelnego ustosunkowania się w uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego do zarzutów i wniosków zawartych w apelacji oraz poprzestanie na ogólnikowym odwołaniu się w uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego do ustaleń Sądu I instancji bez rzeczywistego rozpoznania zarzutów zawartych w apelacji,

- art. 433 § 1 k.p.k. poprzez rozpoznanie sprawy w zakresie szerszym od granic środka odwoławczego pomimo, iż nie zachodziły przesłanki wynikające z ustawy, a w konsekwencji wzięcie pod uwagę wyroku Sądu Rejonowego w W. z dnia 26.08.2013 r. (Sygn. III K 715/13), co w konsekwencji wywołuje negatywne skutki prawne dla skazanego, a zatem działa na jego niekorzyść,

- art. 4 k.p.k. oraz art. 7 k.p.k. poprzez orzeczenie z naruszeniem zasad obiektywizmu oraz poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, z pominięciem zasad prawidłowego rozumowania a w konsekwencji uznanie, że zastosowanie

w niniejszej sprawie reguł intertemporalnych wskazanych w art. 4 k.k. jest obowiązkiem sądu, podczas gdy art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy Kodeks Karny oraz niektórych innych ustaw wyłącza stosowanie art. 4 k.k.

III. Rażąco niewspółmierność orzeczonej kary łącznej tj.

- *kary nieadekwatnej w stosunku do okoliczności, które dotyczą osoby skazanego, w tym z okresu odbywania przez niego kary pozbawienia wolności, która skutkowałą orzeczeniem kary łącznej na zasadzie asperacji zbliżonej do kumulacji,*

- *kary 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności przy której wymiarze Sąd Okręgowy częściowo dostrzegł występujące w sprawie okoliczności wpływające na zmniejszenie wymiaru kary, ale powyższych okoliczności nie uwzględnił w należyty sposób i nie nadał im właściwego znaczenia, natomiast znaczącą część okoliczności mających wpływ na zmniejszenie wymiaru kary Sąd II instancji zupełnie pominął, co w konsekwencji doprowadziło do rażąco surowej kary, która nie spełnia dyrektyw wymiaru kary określonych w art. 85a k.k. oraz w art. 53 k.k.*

Na podstawie tak sformułowanych zarzutów obrońca wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego i utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu Rejonowego oraz o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Okręgowej w W. wniósł o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej, a występujący na rozprawie kasacyjnej prokurator Prokuratury Krajowej poparł to stanowisko.

Rozpoznając kasację, Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Część zarzutów skargi okazała się oczywiście bezzasadna w rozumieniu art. 535 § 3 k.p.k., jeden z nich, tj. zarzut rażącej niewspółmierności kary – wprost niedopuszczalny w świetle treści art. 523 § 1 k.p.k. *in fine*, zaś kolejne zarzuty kasacji, jako niezasadne, nie mogły przynieść oczekiwanego przez skarżącego rezultatu.

Analiza zarzutów obraży prawa materialnego, wysuniętych w pkt. I kasacji, prowadzi do wniosku, że pomijając tu podniesione w *tiret* 4. uchybienie przepisowi art. 85a k.k., skierowane do części rozstrzygnięcia o wysokości orzeczonej kary, w punkcie tym sformułowano w istocie dwa zarzuty.

Wyartykułowaną w *tiret* 3. obrazę art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w brzmieniu sprzed dnia 1 lipca 2015 r. należy bowiem traktować jako prostą tylko konsekwencję wysuniętego w *tiret* 2. zarzutu obrazy art. 4 § 1 k.k., jako zasadniczego. Za zarzut o równie zasadniczym charakterze uznać natomiast należało podnoszoną w *tiret* 1. obrazę art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy Kodeks Karny oraz niektórych innych ustaw w zw. z art. 4 § 1 k.k., polegającą zdaniem skarżącego, na dokonaniu w sprawie błędnej oceny relacji zachodzących pomiędzy tymi unormowaniami.

W rozwinięciu uchybienia podniesionego w pkt. I *tiret* 1. kasacji, skarżący zarzuca Sądowi *ad quem* podzielenie stanowiska Sądu I instancji w kwestii podstaw prawnych wymiaru kary łącznej w sytuacji kolizyjnej, wynikającej z wejścia w życie w dniu 1 lipca 2015 r. ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy Kodeks karny i innych ustaw (Dz.U. z 2015 r., poz. 396), którą to ustawą znowelizowano przepisy rozdziału IX Kodeksu karnego przez wprowadzenie odmiennego niż dotąd modelu kształtowania zbiegu przestępstw, dającego podstawę do orzeczenia kary łącznej. W rozstrzyganej sprawie stwierdzono mianowicie – i fakt ten pozostaje poza sporem, a wręcz w kasacji jest podkreślony – że wśród wszystkich kolejnych skazań A.K., wchodzących w grę przy kształtowaniu kary łącznej pozbawienia wolności w wyroku łącznym, znalazł się jeden taki podlegający wykonaniu, prawomocny wyrok (w sprawie III K 866/14 – poz. 5 niniejszej części wstępnej), który zapadł już po dniu 30 czerwca 2015 r. Powyższą sytuację kolizyjną orzekające Sądy oceniły według reguły określonej przepisem art. 4 § 1 k.k. Stwierdziły przy tym, że art. 19 ust. 1 ustawy nowelizującej Kodeks karny (dalej również ustawa lutowa), jako „stanowiący zaledwie przepis przejściowy dotyczący tejże ustawy nowelizacyjnej”, nie może wyłączać stosowania art. 4 § 1 k.k., zobowiązującego sąd do rozwiązywania kolizji wynikających z różnic uregulowań prawnych i ich względności dla skazanego.

Kontestując to stanowisko, autor kasacji prezentuje obszerny wywód prawny, w którym dokonuje interpretacji art. 19 ust. 1 ustawy lutowej. Niewielkiemu fragmentowi tej argumentacji istotnie nie można odmówić słuszności. Jest bowiem faktem, że stanowisko orzekających Sądów, po części przytoczone powyżej, zawiera widoczne mankamenty interpretacyjne w zakresie reguł intertemporalnych,

unormowanych w wymienionym przepisie. W szczególności, żadnego uzasadnienia w brzmieniu tej regulacji nie znajduje sprowadzenie jej do miana „zaledwie” przejściowej, a wręcz drugorzędnej w stosunku do kanonu określonego w art. 4 § 1 k.k. Wsparcia dla tego poglądu nie stanowi również przywołane w motywacji orzecznictwo z 2005 r. dotyczące zupełnie innego stanu prawnego. Wymienione bowiem unormowanie art. 19 ust. 1 ustawy nowelizującej przepisy rozdz. IX k.k. stanowi – co zrozumiałe wobec wspomnianego faktu gruntownego przemodelowania instytucji kary łącznej – samodzielną regułę rozwiązywania stanów kolizyjnych w określonych nim sytuacjach. Stan taki zachodzi wówczas, by nawiązać zarazem do mylnych wywodów kasacji, gdy do orzekania w przedmiocie kary łącznej w wyroku łącznym dochodzi po wejściu w życie ustawy nowelizującej, natomiast skazania analizowane z powyższej perspektywy nie zapadły pod rządem znowelizowanej, lecz jeszcze poprzedniej ustawy (ustaw). Rzecz jasna, sytuacja taka może mieć miejsce tylko wtedy, gdy albo wszystkie kary stanowiące podstawę rozstrzygnięcia zostały prawomocnie orzeczone przed wejściem w życie ustawy lutowej, albo też jedna kara (część kar) została prawomocnie wymierzona przed, a druga kara (część kar) już po znowelizowaniu przepisów regulujących w rozdziale IX k.k. warunki orzeczenia kary łącznej. Obie konfiguracje zostały ujęte w art. 19 ust. 1 ustawy lutowej, przy czym dla każdej z nich przewidziano inny sposób kształtowania kary łącznej, czego autor kasacji zdaje się nie dostrzegać.

Według treści art. 19 ust. 1 ustawy nowelizacyjnej, przepisów rozdziału IX k.k., w brzmieniu nadanym tą ustawą, nie stosuje się do kar prawomocnie oruczonych przed dniem jej wejścia w życie, chyba że zachodzi potrzeba orzeczenia kary łącznej w związku z prawomocnym skazaniem po dniu wejścia w życie tej ustawy. Jej analiza wskazuje, że w pierwszej części tego unormowania zawarto jasny zapis wykluczający zastosowanie obecnych (nowych) przepisów do kar prawomocnie oruczonych przed dniem 1 lipca 2015 r. Oznacza to, że w użytej w tym miejscu formule pomieszczono zarazem normę wyłączającą stosowanie intertemporalnej regulacji art. 4 § 1 k.k. – przewidującej wybór ustawy względniejszej dla sprawcy – w sytuacji, gdy przed tą datą zostały prawomocnie orzeczone wszystkie kary objęte postępowaniem o wydanie wyroku łącznego. W drugiej bowiem części unormowania zastrzeżono („chyba że...”), iż możliwe jest

jednak zastosowanie znowelizowanych przepisów o karze łącznej do tychże skazań. Może to nastąpić wówczas, gdy wspomniane postępowanie obejmuje również karę prawomocnie orzeczoną po dniu 30 czerwca 2015 r. Istotne przy tym jest jednak to, że w tej części art. 19 ust. 1 ustawy nowelizacyjnej nie wyłączono w żaden sposób stosowania art. 4 § 1 k.k. do rozwiązywania kolizji wynikającej z faktu, że do prawomocnych skazań, hipotetycznie obejmowanych łączeniem, zastosowanie miały przepisy obowiązujące zarówno przed, jak i od dnia 1 lipca 2015 r. Jasne jest więc, że rozstrzygnięcie, które przepisy należy stosować przy kształtowaniu kary łącznej w opisaney konfiguracji skazań, zależy od porównania względności przepisów rozdziału IX Kodeksu karnego, obowiązujących poprzednio i obecnie, a zatem w myśl reguły z art. 4 § 1 k.k.

Ta ostatnia sytuacja zaistniała właśnie, o czym już wcześniej była mowa, w niniejszej sprawie. Pomimo zatem wspomnianych wad rozumowania Sądu Okręgowego, wyciągnięty z niego wniosek w najmniejszym stopniu nie narusza wymienionych w zarzucie kasacji unormowań art. 19 ust. 1 ustawy lutowej oraz art. 4 § 1 k.k. O trafności zaś tego stanowiska przekonuje – paradoksalnie – również część wyводу kasacji (s. 6-7), powołująca się na niektóre orzeczenia sądowe (w szczególności wyrok SN w sprawie IV K 70/16), czy glosy doktryny (J. Majewski, Komentarz do art. 19 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny i niektórych innych ustaw, Lex 2015). Rzecz tylko w tym, że skarżący wyciąga zupełnie opaczne wnioski z cytowanych przez siebie poglądów prawnych. Pomimo jasno wyrażonej w nich myśli, że art. 19 ust. 1 noweli z dnia 20 lutego 2015 r., jako unormowanie szczególne, wyłącza stosowanie ustawy nowej do kar prawomocnie orzeczonych przed jej wejściem w życie oraz że „w takim i tylko w takim zakresie” przepis ten wyklucza stosowanie art. 4 § 1 k.k., jak również pomimo faktu, że taki układ prawomocnych skazań w sprawie nie wystąpił, autor kasacji nadal obstaje przy zdaniu, że w sprawie nie zaistniały podstawy do rozstrzygnięcia w myśl kanonu uregulowanego w art. 4 § 1 k.k.

Świadczy to o całkowitej niesłuszności stanowiska kasacji. Zatem już tylko dodatkowo wypada autora skargi odesłać do kolejnych orzeczeń Sądu Najwyższego omawiających problem prawny, jaki powstał w sprawie. W tym miejscu, jako że judykat ten odpowiada zbliżonej w realiach materii prawnej,

wystarczy wskazać na postanowienie SN z dnia 16 lutego 2017 r., II KK 347/16, w którym poza naświetleniem zasady wyrażonej w art. 19 ust. 1 ustawy nowelizacyjnej stwierdzono m.in., że „w sytuacji, w której co najmniej jeden wyrok objęty wyrokiem łącznym uprawomocnił się po dniu 30 czerwca 2015 r., zgodnie z dyspozycją ww. art. 19 ust. 1, znajdzie zastosowanie przepis art. 4 § 1 k.k. Oznacza to, że ustawa obowiązująca poprzednio stanowi podstawę orzeczenia kary łącznej tylko wtedy, gdy będzie ona względniejsza dla skazanego, przy czym analiza ta obejmuje również ewentualną względność tzw. ustawy pośredniej”. Spoglądając z odwrotnej niejako perspektywy można tu dodać, że wskazana w art. 19 ust. 1 noweli z dnia 20 lutego 2015 r. potrzeba orzeczenia kary łącznej w związku z prawomocnym skazaniem po dniu 1 lipca 2015r. – a co za tym idzie, konieczność dokonywania ocen na płaszczyźnie art. 4 § 1 k.k. – pojawi się również w sytuacji, gdy oprócz tego skazania (skazań) choć jedna tylko z kar wchodzących w grę przy orzekaniu w przedmiocie wyroku łącznego została prawomocnie orzeczona do dnia 30 czerwca 2015 r. Jak słusznie więc wskazano w literaturze (D. Kala, M. Klubowicz, Kara łączna i wyrok łączny, Kraków 2017 r., s. 132), unormowanie to kształtuje kluczową regułę intertemporalną, umożliwiającą rozstrzygnięcie stosowania istotnie różniących się unormowań co do kary łącznej do sytuacji skazanych, które zapewne długo jeszcze pozostaną w praktyce orzeczniczej.

Bez wątpienia zatem nie może być mowy ani o bagatelizującej znaczenie, swoistej drugorzędności omawianej regulacji – jak uznano w zaskarżonym wyroku, ani też o nadaniu tej regulacji znaczenia całkowicie eliminującego prawnomaterialną regułę intertemporalną wyboru ustawy dla skazanego względniejszej – za czym optuje się w kasacji. W podsumowaniu konieczne jest więc podkreślenie, że **wyłączająca stosowanie art. 4 § 1 k.k., ustanowiona w art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. zasada niestosowania znowelizowanych przepisów rozdziału IX Kodeksu karnego przy wymiarze kary łącznej w wyroku łącznym do kar prawomocnie orzeczonych przed wejściem w życie tej ustawy, tj. przed dniem 1 lipca 2015 r., doznaje określonego tym przepisem wyjątku przewidzianego dla sytuacji, gdy znowelizowane przepisy dają podstawę do rozważenia wymierzenia kary**

łącznej obejmującej te kary oraz prawomocne skazanie (skazania) po wymienionej dacie.

Przesądzenie, wbrew zarzutowi kasacji, że w sprawie przyjęto prawidłową podstawę orzekania w omawianej materii dyktuje ustosunkowanie się do drugiego z zasadniczych zarzutów skargi, tj. do podniesionego „z ostrożności procesowej”, jak zaznaczono w jej uzasadnieniu, zarzutu rażącej obrazu art. 4 § 1 k.k. (pkt. I *tiret* 2.) i, paralelnie, błędnego zastosowania wobec skazanego A.K. unormowań art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w brzmieniu sprzed dnia 1 lipca 2015 r. (pkt. I *tiret* 3.). Sedno wysuniętych tu uchybień tkwi w twierdzeniu, że Sąd Okręgowy błędnie zaakceptował nieprawidłowe stanowisko Sądu *meriti* co do wyboru poprzednio obowiązujących przepisów o karze łącznej, jako dla skazanego względniejszych. Skarżący zarzuca, że do uchybienia tego doszło w wyniku wadliwie dokonanej oceny okoliczności istotnych z tego punktu widzenia i nieprawidłowo przeprowadzonej w tym względzie kontroli odwoławczej. Za celowe zatem, należy uznać odniesienie się w pierwszej kolejności do zarzutów rażącego naruszenia przepisów prawa procesowego, wysuniętych w pkt. II kasacji, które generalnie rzecz ujmując, podnoszą uchybienie przez Sąd Okręgowy standardom kontroli odwoławczej i dowolność przyjętych ocen.

Zarzuty te są całkowicie chybione i, jak podano na wstępie wywodu, należało je ocenić jako oczywiście bezzasadne.

O tym, że Sąd Okręgowy nie uchybił wskazanemu w kasacji przepisowi art. 433 § 2 k.p.k. – czy to w zarzucanym powiązaniu z art. 7 k.p.k., czy z art. 457 § 3 k.p.k. (pkt. II *tiret* 1. i 2.) przekonuje dobitnie proste zestawienie treści uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego z zarzutami i argumentacją wniesionej apelacji. W świetle lektury obu tych dokumentów nie sposób zgodzić się ze skarżącym, że w stanowisku Sądu zabrakło rzetelnego odniesienia się do środka odwoławczego. Poruszono w nim wszystkie, niezbędne dla prawidłowego rozpoznania sprawy kwestie, tyle że nie podzielono zapatrywania apelacji (forsowanego nadal w kasacji) ani co do braku podstaw zastosowania art. 4 § 1 k.k. w stwierdzonych warunkach, ani co do bezpodstawności uznania, że przepisy o karze łącznej obowiązujące przed dniem 1 lipca 2015 r. były dla skazanego względniejsze, ani też co do nieuwzględnienia kompletu i wagi konkretnych

okoliczności, mających wpływ na wymiar kary łącznej. Nie trzeba zaś szerzej uzasadniać, że braku aprobaty dla argumentów apelacji w stanowisku sądu odwoławczego nie można utożsamiać z naruszeniem standardu kontrolnego, jeżeli przedmiotem rozważań sądu były wszystkie zarzuty i wnioski tego środka.

Tytułem uzupełnienia warto dodać, co wcześniej zauważono, że argumentacja Sądu Okręgowego w zakresie apelacyjnego zarzutu dotyczącego wzajemnej relacji między unormowaniami art. 4 § 1 k.k. i art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. zawiera niedostatki interpretacyjne. Jednak, jak również była o tym mowa, zbadanie tej materii na płaszczyźnie rażącej obrazu prawa materialnego, równoległe podnoszonej w kasacji (i w apelacji), przesądziło o braku wpływu stwierdzonych mankamentów na treść zaskarżonego wyroku. Powielenie przez obrońcę tej samej kwestii, tyle że przy użyciu argumentacji procesowej – z zarzutem naruszenia art. 4 k.p.k. i art. 7 k.p.k. (pkt. II *tiret* 4. kasacji), nie znajduje żadnego uzasadnienia, podobnie jak dalsze rozwijanie tego wątku w niniejszych rozważaniach.

W tej części wyводу konieczne jest natomiast stwierdzenie, że zarzut rażącego naruszenia przez Sąd odwoławczy art. 433 § 1 k.p.k., przez rozpoznanie apelacji obrońcy poza jej granicami i z niekorzyścią dla skazanego (pkt. II *tiret* 3.) należało ocenić jako wprost nieporozumienie. Żadną miarą nie da się powiedzieć, jak chce skarżący, że uchybienie takie wystąpiło z powodu wzięcia przez Sąd pod uwagę, przy rozpoznawaniu apelacyjnego zarzutu wadliwej oceny względności ustaw, wyroku w sprawie III K 715/13 (poz. 2 niniejszej części wstępnej), którego w apelacji nie wskazano i którego Sąd I instancji nie brał pod uwagę stwierdzając, że ustawa poprzednia jest dla skazanego względniejsza. Przede wszystkim, wbrew twierdzeniu kasacji trzeba wskazać, iż rzeczony skazanie znalazło się w podstawie faktycznej orzekania Sądu Rejonowego. Było też przedmiotem rozważań przy analizie warunku temporalnego zbiegu przestępstw przewidzianego w art. 85 k.k. w brzmieniu sprzed dnia 1 lipca 2015 r., przesądzających jego wykluczenie z grupy skazań tworzących podstawę wymiaru kary łącznej na poprzednich zasadach. Równoległe zaatakowanie w apelacji podstaw wyboru, jako względniejszego, stanu prawnego obowiązującego do dnia 30 czerwca 2015 r. a nie preferowanego przez obronę stanu znowelizowanego z dniem 1 lipca 2015 r.,

wyznaczało zatem przedmiotowe granice rozpoznania sprawy i w najmniejszym stopniu nie pozbawiało Sądu odwoławczego możliwości, a wręcz obowiązku, skontrolowania stanowiska Sądu I instancji co do konfiguracji skazań – także obejmującej wyrok w sprawie III K 715/13 – i oceny skutków ich łączenia w obu stanach prawnych. W sposób oczywisty było to niezbędne dla oceny trafności dokonanego przez Sąd Rejonowy wyboru. Przedstawienie przez Sąd Okręgowy dodatkowego w tym zakresie argumentu nie naruszało w żaden sposób unormowania art. 433 § 1 k.k., i to niezależnie od wytykanego w kasacji samego tylko braku wskazania podstawy prawnej połączenia warunkowo zawieszzonej kary pozbawienia wolności, wymierzonej tym wyrokiem, z pozostałymi karami tworzącymi podstawę wymiaru kary łącznej rozważanej w myśl zasad obowiązujących obecnie. Zidentyfikowanie tej podstawy – art. 89 § 1b k.k., nie nastroczało zresztą żadnych trudności, o czym świadczy wywód kasacji; niepodanie jej w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku nie stanowiło zatem uchybienia o charakterze rażącym i mogącym mieć jakikolwiek wpływ na treść tegoż wyroku.

Oczywista bezzasadność omówionych zarzutów natury procesowej posiłkowo przekonuje, że zarzut rażącej obrazu prawa materialnego, tj. art. 4 § 1 k.k., jest niesłuszny. W jego uzasadnieniu skarżący przywołuje szereg argumentów wspierających tezę, że zastosowanie przepisów obecnie obowiązującej ustawy o karze łącznej było dla A.K. bardziej korzystne. Z wyводу jasno jednak wynika, że ocenę tę skarżący czerpie głównie z przekonania, iż decydujące dla niej znaczenie miałyby objęcie wyrokiem łącznym kary łącznej 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej w sprawie III KK 866/14 (pkt. 5 części wstępnej), niepodlegającej łączeniu w myśl zasad poprzednio obowiązujących. Ostatecznie wywodzi, że kara łączna, hipotecznie kształtowana na podstawie znowelizowanych przepisów, mogłaby zostać orzeczona w rozmiarze do 7 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności (na podstawie skazań w sprawach III K 1514/09, V K 307/13, III K 903/09 i III K 866/14 – odpowiednio punkty 1, 3, 4 i 5 części wstępnej), gdy tymczasem według reguł poprzednich – co prawda w rozmiarze do 6 lat i 6 miesięcy (na podstawie tych samych skazań, z wyjątkiem kary orzeczonej w sprawie III K 866/14 – z pkt. 5), ale realnie skazany miałby

do odbycia karę 9 lat pozbawienia wolności, wynikającą z sumowania tejże kary łącznej i kary orzeczonej w sprawie III K 866/14.

Z przedstawioną argumentacją, rozważaną zresztą przez Sąd odwoławczy, nie można się zgodzić. Analizując rzecz od strony hipotetycznej, należy zauważyć, że rozumowanie obrońcy zawiera następujące błędy.

Po pierwsze, co już częściowo wynika z wcześniejszych uwag, skarżący mylnie wskazuje górną granicę wymiaru kary łącznej według znowelizowanych przepisów. Po koniecznym także uwzględnieniu warunkowego skazania we wspomnianej sprawie III K 715/ 13 (pkt. 2 części wstępnej) granica ta wynosi bowiem nie 7 lat i 6 miesięcy, lecz 8 lat pozbawienia wolności. Po wtóre, autor kasacji w swej ocenie koncentruje się na teoretycznym porównaniu górnej granicy kar podlegających przez skazanego odbyciu po uwzględnieniu możliwych do wymierzenia kar łącznych: według poprzednich zasad (6 lat i 6 miesięcy, a w sumie 9 lat pozbawienia wolności) i reguł nowych (8 lat pozbawienia wolności). Co za tym idzie bagatelizuje, o ile nie pomija, znaczenie dla oceny względności obu ustaw, porównania dolnego progu wymiaru kar łącznych. Prawdą jest, co podnosi, że nowe zasady (art. 85 § 2 k.k.) – inaczej niż poprzednie – przewidują wymiar kary łącznej w granicach wyznaczonych również rozmiarem wchodzących w jej skład kar łącznych. Jeżeli jednak – w porównaniach z maksymalnym limitem kary łącznej kształtowanej na tej podstawie – skupia swą uwagę na obliczanej w myśl reguł sprzed dnia 1 lipca 2015 r., górnej granicy kary łącznej, będącej m.in. pochodną zsumowania do 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności kar jednostkowych, ujętych w węzeł kary łącznej 2 lat pozbawienia wolności w sprawie III K 903/09, to zarazem przemilcza, że konsekwencją rozwiązania tego węzła było z kolei ustalenie dolnej granicy kary łącznej w wysokości roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności – dla skazanego korzystniejszej. Próg ten, określony według nowych, preferowanych przez obrońcę zasad, a wyznaczony właśnie karą łączną orzeczoną w sprawie III K 866/14, wynosi bowiem 2 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Nie da się oczywiście zaprzeczyć, że w rozważaniach nad wyborem konkurujących przepisów o karze łącznej istotne jest uwzględnienie rozmiarów kary lub kar efektywnie podlegających odbyciu w każdym z analizowanych wariantów. Skarżący zdaje się jednak nie w pełni dostrzegać, że wszelkich w tym zakresie

ocen można dokonywać, zgodnie z treścią art. 4 § 1 k.k., jedynie w odniesieniu do konkretnego sprawcy (skazanego) i w konkretnych realiach sprawy. Co za tym idzie, abstrahuje od tego zasadniczego faktu w odniesieniu do poddawanego krytyce stanowiska Sądu odwoławczego, które nawiązuje wszak do oceny sytuacji A.K. w kontekście zaskarżonego apelacją wyroku Sądu *meriti*.

Trzeba więc podkreślić, że faktycznej ocenie w realiach sprawy podlegało to, że wyrokiem łącznym skazanemu wymierzono karę 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz to, że ze zsumowania tej kary oraz kary w sprawie III K 866/14 wynika, iż skazanemu pozostaje do odbycia kara 7 lat pozbawienia wolności. Ten zaś (zsumowany) rozmiar kary, co ewidentne, wyraźnie odbiega od zakładanej teoretycznie granicy 9 lat pozbawienia wolności (jak i 8 lat pozbawienia wolności, rozważanej na podstawie nowych przepisów). Świadczy więc, że dokonując kontroli zaskarżonego wyroku łącznego, Sąd odwoławczy był w pełni uprawniony do uznania, iż ukształtowanie kary łącznej na podstawie art. 85 i art. 86 § 1 k.k. w brzmieniu sprzed dnia 1 lipca 2015 r., było dla skazanego bardziej korzystne, a zatem w najmniejszym stopniu nie naruszało reguły zawartej w art. 4 § 1 k.k.

W powyższym utwierdza wyrażona przez Sąd odwoławczy ocena, że uwzględnienie podnoszonych przez obronę kolejnych okoliczności, jako ważących na powinności zastosowania przepisów znowelizowanych, w żadnym razie nie mogłoby prowadzić do pożądanego przez nią skutku. Trafnie wprawdzie zauważa się w kasacji (zarzut z pkt. I *tiret* 4.) nie do końca pogłębiony (precyzyjny) w świetle art. 85a k.k. pogląd Sądu, iż przy uwzględnieniu skazania w sprawie III K 866/14, wymiar kary łącznej musiałby przebiegać z zastosowaniem zasady kumulacji a nie absorpcji. Jednak z całą pewnością nie jest tak, jak chciałby skarżący, że sytuacja skazanego byłaby niejako automatycznie lepsza z uwagi na to, iż w podstawie wyroku łącznego znalazłyby się cztery kary (w istocie pięć), a nie trzy (jak przyjęto według reguł poprzednich), ponadto zaś, że łączeniu podlegałyby już wymierzone kary łączne, obecnie w domyśle poddawane kolejnej absorpcji. Żaden automatyzm w tej materii, rzecz jasna, nie wchodzi w grę. Wolno natomiast stwierdzić, że **okoliczność wiązania w wyroku łącznym, z uwzględnieniem treści art. 85 § 2 k.k., kar łącznych wymierzonych z zastosowaniem absorpcji jest nie do pominięcia przy orzekaniu o karze łącznej w granicach określonych**

przepisem art. 86 § 1 k.p.k. Jako taka zaś, jedynie w wypadkach dyktowanych osiągnięciem celów szczególnie - prewencyjnych, przy baczeniu jednak na potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa (art. 85a k.k.), okoliczność ta przemawia za wymierzeniem kary łącznej z odpowiednim odstępstwem od zasady kumulacji. Wspomniana usterka stanowiska Sądu *ad quem* pozostała zatem bez wpływu na treść zaskarżonego wyroku, gdy zarazem zważyć, że Sąd ten faktycznie te uwarunkowania merytorycznie przeanalizował i doszedł ostatecznie do trafnych konkluzji na gruncie obu badanych stanów prawnych.

Z tych zatem wszystkich względów wniesiona kasacja podlegała oddaleniu, wobec czego Sąd Najwyższy orzekł, jak w postanowieniu.

kc